

ПРАВО ПОДАТКОВОЇ ЗАСТАВИ: ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ

Сучасна економічна та політична ситуації в країні та світі, надзвичайні ситуації та невизначеність несуть небезпеку виникнення фінансових проблем для бізнесу та його учасників. Такі проблеми, якщо вони стосуються несплати, невчасної або неповної сплати податків, зборів та платежів до бюджету, можуть бути вирішені «автоматично» через податкову заставу.

Податкова застава – це найефективніший спосіб податківців щодо стимулювання платників податків сплатити свій податковий борг через забезпечення сплати податкового боргу платниками податків їх власним майном.

Згідно з п. 89.1 ст. 89 Податкового кодексу України (далі – ПКУ) право податкової застави виникає:

- при несплаті у строки, встановлені ПКУ, суми грошового зобов'язання, самостійно визначеної платником податків у податковій декларації, – з дня, що настає за останнім днем зазначеного строку;

- при несплаті у строки, встановлені ПКУ, суми грошового зобов'язання, самостійно визначеної контролюючим органом, – з дня виникнення податкового боргу;

- у випадку, визначеному в п. 100.11 ст.100 ПКУ, – з дня укладання договору про розстрочення, відстрочення грошових зобов'язань [1].

Якщо сума грошового зобов'язання чи податкового боргу, заявлена до розстрочення, відстрочення, становить 1 мільйон гривень і більше, розстрочення, відстрочення надається лише за умови:

- передачі у податкову заставу майна платника податків, балансова вартість якого дорівнює або перевищує заявлену до розстрочення, відстрочення суму грошового зобов'язання, - у разі розстрочення, відстрочення грошових зобов'язань;

- перебування у податковій заставі майна платника податків, балансова вартість якого дорівнює або перевищує заявлену до розстрочення, відстрочення суму податкового боргу, - у разі розстрочення, відстрочення податкового боргу [2].

Право податкової застави поширюється на будь-яке майно платника податків, яке перебуває в його власності (господарському віданні або оперативному управлінні) у день виникнення такого права і балансова вартість якого відповідає сумі податкового боргу платника податків, а також на інше майно, на яке платник податків набуде прав власності у майбутньому. Однак, якщо майно знаходиться у податковій заставі, платник податків все одно має право користуватися ним, якщо інше не зазначено відповідним рішенням суду.

Якщо балансова вартість майна, на яке поширюється податкова заставу, є меншою ніж сума податкового боргу платника податків, право податкової застави поширюється на таке майно. Якщо балансова вартість такого майна не визначена, його опис здійснюється за результатами оцінки, яка проводиться відповідно до Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні».

У випадку, якщо у податковій заставі перебуває готова продукція чи товари, то платник податків може вільно відчужувати таке майно без згоди контролюючого органу, але за умови, якщо кошти виручені від реалізації такого майна підуть на сплату ЄСВ чи податкового боргу.

Право податкової застави не поширюється на майно, визначене п.п. 87.3.7 п. 87.3 ст. 87 ПКУ [1], на іпотечні активи, що належать емітенту та є забезпеченням відповідного випуску іпотечних сертифікатів з фіксованою дохідністю, на грошові доходи від цих іпотечних активів до повного виконання емітентом зобов'язань за цим випуском іпотечних сертифікатів з фіксованою дохідністю, а також на склад іпотечного покриття та грошові доходи від нього до повного виконання емітентом зобов'язань за відповідним випуском звичайних іпотечних облігацій.

Право податкової застави не застосовується, якщо загальна сума податкового боргу платника податків не перевищує 60 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Як підсумок, зауважимо, що майно платника податків, яке перебуває у податковій заставі, звільняється від неї починаючи із дня:

1) отримання контролюючим органом підтвердження повного погашення суми податкового боргу у встановленому законодавством порядку;

2) визнання податкового боргу безнадійним;

3) прийняття судом відповідного рішення, що визнаватиме платника податків банкрутом;

4) отримання платником податків рішення щодо повного чи часткового скасування нарахування суми податкового боргу внаслідок адміністративного чи судового оскарження [3].

Отже, кожна з вищезазначених умов є підставою для отримання платником податків документів про виключення його майна із державних реєстрів застав рухомого чи нерухомого майна.

Список використаної літератури:

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

2. Податкова застава: коли виникає право [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tr.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/295058.html>

3. Податкова застава: коли податківці можуть забрати ваше майно [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.golovbukh.ua/article/6694-qqq-17-m5-04-05-2017-podatkova-zastava-koli-podatkvts-mojut-zabrati-vashe-mayno>.